

Dejstvo je, da so te šole s svojim delom olajšale ter v nekaterih krajih sploh omogočile ustanovitve državotvornih kulturnih društev.

Idejno pravilni zasnovi je pripisovati dosednji uspeh teh šol med kmetskim prebivalstvom. Statistika teh šol izkazuje, da so te šole v dravski banovini relativno najmanj tako številne, kakor v Čehoslovaški, Avstriji in Nemčiji, kjer je to šolstvo obvezno uzakonjeno za vsa država.

Dejstvo je, da je dosedanja gospodarska vzgoja in izobrazba kmetske mladine na nadaljevalnih šolah marsikje položila temelje širšemu gospodarskemu napredku, da je razširila in poglobila zanimanje za gospodarske ustanove in dala pobudo za njihovo ustanovitve. Tozadevna poročila so poslali voditelji šol banski upravi leta 1931.

Učiteljstvo kmetsko nadaljevalnih šol smatra napad na kmetsko nadaljevalne šole kot največjo žalitev in omalovaževanje vsega svojega dosedanjega dela med kmetsko mladino.

Učiteljstvo se s tem in s vsemi sličnimi napadi čuti tudi osebno razžaljeno v svojem državljanskem čustvovanju.

Ugotavljamo, da referent za kmetsko nadaljevalne šole od vsega početka stalno sporazumno deluje z učiteljstvom kmetsko nadaljevalnih šol.

S svojim požrtvovalnim delom in preudarnim nastopom si je pridobil zaupanje učiteljstva in kmetske mladine. Učiteljstvo vsa podtikanja in sumničenja o njegovi osebi, ki so ne samo neresnična, ampak skrajno žaljiva, najodločneje zavrača.

Pri vsem našem delu nas je vodila ljubezen do kmetskega stanu in do naše enotne domovine — Jugoslavije. V tej smeri bomo nadaljevali svoje delo kljub vsem zaprekam in napadom.

Za odbor učiteljev kmetsko nadalj. šolstva: Gosak, I. r. pred. Ostanek, I. r. taj. II.

P. n. uredništvu »Pohoda« v Ljubljani, Selenburgova ul.

K članku »Kmetijski pouk šoli odrasle mladine«, ki ga je objavil »Pohod« v štev. 46. dne 18. nov. t. l., ugotavljam v imenu prekmurskega okrožja učiteljev kmetsko-nadaljevalnih šol sledeče:

Odklanjamo podcenjevanje našega dela, kakor veje iz članka. Ni to prvo in tudi ne zadnje poleno, ki ga je učiteljstvo pri svojem nesebičnem delu dobilo s te ali one strani slovenske javnosti pod noge. Anonimnemu članku zaupamo, da ne bomo s prav nič manjšo silo vztrajali še dalje pri svojem kulturno-gospodarskem delu, ker se naše dobre volje ne da ubiti niti z modrovanjem z viška niti s podtikanjem.

Nepodpisane poznavalec našega kmetsko-nadaljevalnega šolstva svetujemo, naj se res pobriga, da podrobneje spozna ustroj, namen, poti in delo »teh par kmetsko-nadaljevalnih šol v dravski banovini«, da se ga ne polasti obup in žalost nad zapuščenostjo našega naroda, kateremu hiti očividno v omejenem članku na pomoč.

Spoznal bi še, da se v nadaljevalnih šolah ne širi kak političen katekizem »naše vere« — med vrsticami povedano še, da je podpisani in še več njegovih sodelavcev z ozirom na »to« vero celo drugoverec —, da se pa upošteva vernost kmetske kot važen činitelj njegove duševnosti, da nam ni zgolj le do starih šeg in običajev muzejskega vzdušja radi šeg in navad samih, marveč, da hočemo poleg za materialno, strokovno znanje in vzgojo kmečke mladine delati tudi za utrjevanje in ohranitev svojstvene kmečke duševnosti, ki ni lastna samo slovenskemu, ampak tudi v isti meri hrvaškemu in srbskemu kmetu. Gre tu za ono prvobitno tradicionalno kulturo jugoslovanskega naroda, ki je narod kmetov, ker baš ta pristna narodna kultura nas more vzdržati v ravnotežju spričo omotično naglega napredka.

Sodimo, da se je pisec zgoraj omenjenega članka moral že precej odtujiti kmečkim slo-

jem, ako ne more slediti naših idejnih sledi za potezami obraza našega naroda in razkriva v naših »starih« stare »marele« v sumljivih politično plemenskih barvah.

Tolmačenje idejnega programa kmetsko-nadaljevalnih šol v smislu političnega partikularizma in samoslovenstva odklanjamo kot nesramen napad na naše nadaljevalno šolstvo, njega delavce in organizatorja. Poudarjamo tudi, da smo učitelji kmetsko-nadaljevalnih šol spoznali idealizem in delavnost odličnega organizatorja tega šolstva gosp. ref. Krošla in z njim tesno sodelovali, zato zavračamo tudi vse izpade na njegovo osebo.

Ker je kmetsko nadaljevalno šolstvo banovinska ustanova, prosimo, da ga oblast zaščiti pred podobnimi obrekovalci.

Puonci, dne 30. nov. 1933.

Za prekmursko okrožje kmet.-nadj. šol: Čilan Josip, s. r.

POROČILO O SEJI ODBORA KMETSKO NADALJEVALNIH ŠOL. Seja je bila dne 29. nov. 1933 v Ljubljani.

1. Snov za kmetijsko knjižico je pregledana in pripravljena za tisk. Izšla bo v najkrajši dobi in bo dober pripomoček pri pouku.

2. V zadevi »Pohoda« in organizirane gonje proti načelnim smernicam našega šolstva, je odbor ukrenil potrebno. Odborova deputacija je bila sprejeta od g. pomočnika bana in g. načelnika kmet. oddelka, kjer je našla popolno razumevanje in odobravanje dosednjega dela. G. banu je izročila ponovno spomenico.

3. Občestvo pozdravlja ustanovitev srez. kmetijskih učiteljskih odborov in upa, da bodo isti poborniki za širjenje nad. šolstva.

4. Predlaga se banski upravi, da se načelno ne prizna značaj kmet. nad. šol onim, kjer voditelj nima zadostne kvalifikacije.

5. Banski upravi se predlaga, da se vrše v večjih krajih kratki dvodnevni strokovni tečaji iz kmetijstva.

Gosak, predsednik. Ostanek, tajnik.

ODGOVOR

»POHODU« NA NAPAD NAŠEGA KMETSKO-NADALJEVALNEGA ŠOLSTVA.

Kmetsko-nadaljevalne šole so bile že od vsega začetka in do danes velika vzgojna institucija za našo kmečko mladino. Ta svoj namen dosežajo v popolni meri še danes, ne samo v vzgojno-idejnem pogledu, ampak tudi strokovno.

Naravnost zlobno je pisati o nekem partikularizmu z ozirom na to, da goje ljubezen do domače grude, navad i. t. d. Sam sem predaval na kmet.-nadj. šolah poleg drugih predmetov državnoznanstvo in ravno ljubezen do domače grude, do domačih navad, mi je služila za osnovo, na katero sem pozneje naslonil vsa predavanja iz tega — pa tudi iz drugih predmetov. — Kako in v koliko smo se mi predavatelji usposobili na naših tečajih, so pač poklicani drugi o tem soditi, ne pa pisec takšnega članka. Zahtevamo zadoščenja za predrzna podtikanja in neopravičene očitke.

Vičar Franc, vodja kmet.-nadj. šole

Pri božičnem nakupu

damskega plašča in obleke

globoko znižane cene.

LUKIČ, Ljubljana

Stritarjeva ulica

**NA DELO ZA NAŠE DOMOVE!
VSA NAROČILA POTOM UGP.**

Kdorkoli je že imel kaj bolj intimnega posla z otroškim gledališčem, dobro ve, kolikšno odgovornost je prevzel na svoja ramena zlasti tedaj, če je voditelj mladinskega odra učitelj, dekorater, krojač in šivilja. Med otroci torej prva in zadnja oseba za zasto-rom, ideja in oblika...

Ni vse za otroke, kar jim nudijo mladinske knjižnice in zbirke. Najmanj je seveda pri nas izbire v dramatičnih tekstih, ki je večina pisanih po enem merilu in kopitu: poučenost, poučenost...

V igrici »Janko in Metka« pa ni niti enega pridigarkega stavka ali akcenta in vendar pove delo toliko dobrega o zvestobi bratovske in sestrskje ljubezni dveh izgubljenih otrok. V prvih slikah je uporabila avtorica več elementov naše narodne pravljice, pozneje pa se je popolnoma osamosvojila ter prešla v svet lastne fantazije, tvornosti in moči, primerno otroškemu pojmovanju in čustvovanju. Mnogo prizorov oživlja ljubko petje in več učinkovitih plesnih točk, da sem imel vtis velike operetne razpoloženosti in živahnosti na odru. V dveh uricah so postavili na oder šest različnih scen, ki so dale lep zunanji okvir vsem dogodkom na odru, zlasti zadnje slike na kraljevem dvoru. Z ozirom na podeželje bi lahko govorili o — čudežih...

Pri mladini je navadno tako, da v dobrih igrah objektivno tudi dobro in srečno igra. To je pokazala vsa žužemberška gledališka družina: Janko in Metka, vile in palčki (Ognjevid), kraljevski zbor in dvor, vsi kakor eden

Splošne vesti

GLAVNI SAVEZ — OŽIVLJEN.

Zadnji načelnik bivše Zveze državnih uslužbencev in upokojencev v Ljubljani, gospod Makso Lilleg, je prejel od »Glavnega saveza državnih činovnika i službenika kraljevine Jugoslavije« v Beogradu naslednje, s 5. novembrom t. l. datirano pismo:

»Z. uveljavljenjem uradniškega zakona od 31. marca 1931. so bila snovanja strokovnih uradniških društev in sporazumne akcije raznih združenj urejena na način, predpisan v § 76 u. z., prilagoditev že obstoječih društev tem predpisom pa bi se bna morala izvršiti v roku, določenem v § 345 istega zakona.

Ker z navedenimi zakonskimi predpisi ni bil jasno urejen položaj »Glavnega saveza drž. činovnika i ostalih službenika« društva, je uprava Saveza podvzela takoj potrebne korake, da na pristojnih mestih izposluje avtentično razlago zakona glede obstoja Glavnega saveza. Glavni savez je v tem smislu poslal predstavko gosp. predsedniku ministrskega sveta, katere prepis smo Vam svoječasnno poslali, do izdajanja odločbe na isto je pa smatraja uprava Saveza — da se nenote ne bi pregrešila zoper zakon — za potrebno, da začasno prestande z delovanjem.

Kakor boste videli, je bilo treba precej časa, da smo — neodvisno od naše volje — dobili na predloženo predstavko nazadnje odločbo, s katero moremo biti zadovoljni. Glavni savez je namreč prejel od pravosodnega ministrstva pod štev. 45.663 od 19. maja 1933 odločbo te-le vsebine:

»Glavnemu savezu drž. činovnika, Beograd. Pravosodno ministrstvo obvešča Glavni savez, da sta g. predsednik ministrskega sveta z aktom Ad štev. 711 od 5. V. 1933 in g. pravosodni minister s spisom od 10. prošlega meseca štev. 36.114, podala svoje mišljenje, da obstoj Glavnega saveza drž. činovnika i službenika ne nasprotuje § 76 uradniškega zakona, pod pogojem, da društva, včlanjena v tem Savezu, morajo v smislu 11. odst. navedenega paragrafa zaprositi za dovoljenje pristojnega ministra, da morejo ostati kot člani v Savezu.«

Smatramo za dolžnost, da Vas o prednji odločbi obvestimo zaradi znanja in ravnanja. S tovariškim pozdravom!

Glavni tajnik:

Milan Papić.

Predsednik Glavnega saveza:

Dr. Mih. Jovanović.

Iz »Našega Glasaa«.

— **Rojstni dan Nj. Vel. kralja**, dne 17. decembra je letos nedelja. Opozarjamo vse šolske upravitelje na razpis kraljevske banke uprave z dne 12. jan. 1933 V Nr. 671/1 »Počitniški dnevi in prazniki«. Toč. 5 a., predzadnji odstavek se glasi: Ako kak dan, določen za proslavo, odpade na nedeljo, naj se vrši proslava že prejšnji dan. Po tem odloku bodo vsa šolska upraviteljstva odredila proslavo rojstnega dne Nj. Vel. kralja na soboto, dne 16. decembra.

— **Za proslavo narodnih praznikov** smo čisto v zadregi, ker primanjkuje nove snovi. Kajti leto za letom deklamujemo, pojemo in govorimo vedno eno in isto z malimi izpremembami. Tako postajajo take proslave enolične ter niso več tako vabljive ne za deco, še manj za odrasle. Po nekaterih šolah prirejajo na ta ali oni drž. praznik primerne igrice, ki pa so le redkokdaj prav posrečene. Na vsaki šoli ugiblje učiteljstvo, kako bi nudilo kaj novega, da bi ustrezalo svojemu namenu in bi bilo privlačno za male in velike. Marsikaki šoli se posreči kaj originalnega. A to bi morala potem dati v javnost, da zvedo tudi drugi in uporabijo. Na naši šoli smo prišli za proslavo 1. decembra na novo misel. Iz lepenke so izrezali učenci posamezne banovine ter zarisali v vsako glavne reke in večja mesta. Po uvodnih učenčevih besedah je pripel drugi učenec najprej dravsko banovino na šol. tablo ter je podal o njej opis v

do konca. Na mladinskih odrih je vselej tako: četudi je kaj »smole« teaterske vmes, vzbujta to v dvorani prirščnejši uspeh kakor pa najboljša šolana gesta velikih ljudi, to vemo vsi, ki imamo radi našo deco.

Ob koncu predstave se nismo mogli odločiti, komu bi prav za prav čestitali k uspehom. No, vsi... so storili visoko in častno uslugo k rešitvi problemov mladinskega odra, ki čim dalje bolj pridobiva na svoji pedagoško-umetniški ceni med nami. Našemu mladinskemu gledališču morajo biti usojeni še lepi časi, šele potem lahko govorimo o — reformirani šoli!

Pisateljica tov. R. Petelinova ni tokrat prvič stopila na mladinski oder. Naj izdam to, da je že v šoli svoje nekdane razrednike in učitelje obdarovala z jubilejnimi pesmicami v slavo in čast vsega razreda! V dramatični obliki je napisala že več mladinskih tekstov; med temi naj omenimo posebej kraško pravljico »Žaromila«, ki ga je pred leti vpriporila ljubljanska »Atena« v opernem gledališču. Delo, ki ga odlikuje zrela umetniška višina in dognanost! Na odru odraslih je doživela svoj krst tudi njena ljudska veseliga »Perpetuum mobile«, ki čaka založnika, da jo reši iz — rokopišnega suženjstva. Slovenski knjigi svetlejših dni čaka tudi njen roman »Amadeja« in več druge krajše proze in poezije. Vse njene književne stvari imajo izrazito osebno noto, lirčno ubranost, toplino in jezikovno bogastvo... narodne umetn. literarne kulture.

—er—

zemljepisnem, zgodovinskem in narodopisnem pogledu. Na to je zapel zbor učencev primerno karakteristično slovensko pesem. Za dravsko je prišla savska banovina. In na ta način je pred nami nastajala Jugoslavija. Pri vsaki banovini je bilo zapeli primerno pesem. Nazadnje smo še povedali kratko karakteristiko o naši prestolici, prešli na dom našega kralja in zapeli državno himno. Učenci in odrasli so z velikim zanimanjem sledili nastajanju naše države. Morda pride ta originalni način proslave prav za prihodnje leto. Radi tega ga sporočam. Toda tudi drugi naj bi sporočili, če so prišli na kakšno originalno idejo proslavitve. —ski.

— **Tudi brezposelni učitelji.** »Prosveta«, glasilo ameriških Slovencev, poroča, da je v državi Michigan sedem tisoč učiteljev in učiteljev zaposlenih, a dvanajst tisoč jih je brez službe. Te številke je objavil državni departement za javno šolstvo. Zanimivo je, kakor se nadalje glasi poročilo, da je ista država imela pred petimi leti 11.000 zaposlenih učiteljev.

Čeprav je v naši državi, posebno pa še v dravski banovini, število brezposelnih učiteljev zelo visoko, vendar nas osupnejo te številke, ki jasno pričajo, v kakšni stiski tiči ves svet, ko je brezposelnost tako globoko posegla tudi v učiteljski stan, čeprav je vsaki državi brez dvoma vprav izobrazba mladine in narodna prosveta najbolj pri srcu. — Zanimiva bi bila slika brezposelnosti v učiteljskem stanu tudi v ostalih, zlasti evropskih, državah. Po možnosti jih bomo skušali objaviti v prihodnjih številkah. —lj.

— **Prošnja vsem šolskim upraviteljem.** Odeček brezposelnih učit. abit. pri JUJ prosí vse gg. šolske upravitelje, da opozore abituriente(inje), ki stanujejo v njihovih šolskih okoliših, naj se čim prej javijo svojim sreskim društvom ali pa naravnost odseku. Prijavam naj prilože tudi osebne podatke, podatke o soc. položaju in točen naslov stalnega bivališča.

TOVARISI(CE)!

NE POZABITE NA OBMORSKI UCITELJSKI DOM IN POSLJITE PRIJAVNICE!

— **Decembrska številka revije »Arhitekture«** bo posvečena modernim šolskim zgradbam v Jugoslaviji. Za tisk so pripravljene sledeči članki in ilustrativni material: Uvodna beseda uredništva. B. Rajakovic, Zagreb: Nova škola, arh. Vidaković, Zagreb: Savremena i peripatetička škola u svetlu urbanizma, Jovan Sevdic, akad. slikar, Daruvar: Iz moje učionice, univ. prof. dr. med. Lujo Thaller, Zagreb: O gradnji škola, arh. B. Maksimović, Beograd: Uloga arhitekture u školskoj reformi, ing. arh. I. Zemljak, Zagreb: Nove zagrebačke škole, arh. E. Steinmann, Zagreb: Nova srednja škola u Zagrebu, ing. arch. B. Kojić, Beograd: Nove zgrade osnovnih škola u Skoplju, ing. arch. B. Kojić, Beograd: Osnovna škola u Zemunu i u Aleksandrovcu, arh. Costaperaria, Ljubljana: Dve novi šoli v Splitu, arh. Plečnik: Šola v Zg. Šiški. Objavljeni so drugi aktualni članki, tako da bo številka vsebovala najmanj 24 strani teksta z mnogimi ilustracijami. Revija izide pred božičem t. l. Pričakovati je, da bo ta posebna šolska izdaja revije zbudila mnogo zanimanja med učiteljstvom. Zeleti je, da si naroče šole, kakor tudi učiteljstvo vsaj po en izvod »Arhitekture«, ki bo mnogim odprla poglede v nove vidike pri zidanju šol. Posamezna številka stane v predplačilu Din 15—, poslana po povzetju pa Din 22—. Naroča se v upravi revije. Zeleti bi bilo da si učiteljstvo naroči revijo vsaj do 10. decembra t. l.

— **Memento! V Zagrebških »Novostih«** z dne 3. t. m. sem zasledil sledeče svetle vrstice: V Živadinoviću je gospa Milena Rakić, učiteljica, podala ostavko na državno službo v korist brezposelnemu abiturientu ali abiturientki. Vsekakor je ta pojav nekaj tako edinstvenega v našem zmateraliziranem življenju in mora navdati posebno nas mlade abituriente, z upanjem v res zdravo socialno pojmovanje nekaterih, še zelo zelo redkih, ljudi, ki znajo še čustvovati z nami in nam tudi pomagati. Vsa čast učiteljici, ki je s tem socialno — nacionalnim činom napravila neizmerno več, kot bi moglo narediti stotine drugih. Poslala je v življenje mladega človeka!

Osebne zadeve

—i Napredovali so učitelji(-ice): V VIII. skupino: Sekirnik Srečko od Sv. Florijana; Stanič Ivan iz Bakovec; Gregorič Amalija iz Hrastnika (zabavilja); Sekirnik Maks iz Čadrama; Konečnik Zofija iz Guštanja (zabavilja); Kos Berta iz Dobja.

—i Prevedeni v urad. skupino so: Sartori Milan iz Dol. Logatca; Korčec Danilo iz Borovnice; Vokal Olga, zabavilja v Ljubljani; Kunaver Marija iz Odrancev; Kavar Janez iz Sv. Antona; Pregelj Ivana iz Bodoncev; Slana Marija iz Hrastnika; Ahačič Ludovik iz Dobriča; Žerovec Marija iz Zavodanj; Mihelič Vladimir iz Šmarjete.

Žužemberški mladinski oder

(Ob premijeri mladinske igre »Janko in Metka«, dne 19. novembra 1933.)

Učitelji delajo... to dobro ve naše dolensko ljudstvo. Delajo tudi učiteljice, morda bolj tiho in skromno..., toda z večjo materinsko prisrčnostjo in z globljo čustvenostjo kakor suhe in realistično usmerjene moške glave, zato je njihovo vzgojno delo po vsem svojem značaju navadno tudi bližje otroku, deci in pa njihovim staršem. Ni samo ročno delo ali pa gospodinjstvo tista panoga, kjer lahko učiteljica pokaže svoje moštvo, svoje znanje in svoj okus..., to bi bile preozko začrtane meje ženi-intelektualki v sodobnem času! O tem so nas zadnje nedeljo prepričali v Žužemberku ob zeleni Krki, kjer so imeli na šolskem odru krstno predstavo mladinske igre »Janko in Metka«, ki jo je spisal in režiral učiteljica R. L. Petelinova.

Tudi teater z vsemi svojimi križi in težavami, posebej pa mladinski oder, lahko zanima učiteljico, če ji šola ni samo službeno število tedenskih ur za vtepanje poševne abecede, temveč če ji je šolsko življenje nekaj filozofskega višjega in globljega: umetniško doživetje vsega lepega, dobrega in plemenitega v človeku, kakor se more to storiti in najlepše pokazati samo na mladinskem odru, če igrajo otroci v »razprodani hiši« pred svojimi starši in učitelji, sodniki in davkarji.